

SV. ANA na Vrheh pri Teharjah - p.c.sv. Ane

Slika p.c., katero je sezidal celjski grof Friderik II.

Il.Slov.1927, št.131, št.24.

TEHARJE (Tüchern)

Filiala, posvečena sv. Ani na Vrheh. Božje pot.

Orientacija pravilna. Cerkev leži na obljudenem griču nad vasjo.

Viri in literatura: Bistum und Diözese Lavant III. Dekanat Saunien, Maribor 1880; Marijan Marolt: Dekanija Celje II. Maribor 1932; Farni arhiv, inventarji.

Cerkev sestavljajo: pravokotna ladja, nekoliko ožji 3/8 zaključeni presbiterij ter na levo presbiterija prizidani zvonik z zakristijo v zvonici. Gradnja je kamenita, ometana, Streha zvonika je lahno konkavna, štiri-strano piramidasta, cerkve pa enotna, sedlasta, obe opečni.

Zunanjščina: Vso stavbo opasuje močan podzidek, v višini 2 m zidec, ki je prekinjen pri zvoniku ter venčni zidec, ki je deloma žlebast, deloma profiliran. Stavbo obstopajo tročlenski kameniti oporniki, ki se nahajajo na vseh oghi, v sredi obeh ladjinih podolžnic in ob zaključku desne ladjine podolžnice. Posebno lepa je fasada, ki je v sedanji obliki iz 2. četrtine 18. stol. Portal je še stari, šiljasti, je bogato profiliran in ima timpanon. Ima konkavne pazduhe, na pazduhah pa plastični celjski in naslikani trozobov grb. Timpanon krasi slepo trolistno krogovičje in 2 grba. Zidec se nad portalom pravokotno lomi. Nad zidcem je pravokotno preprosto okno. Sledi žlebast venčni zidec in dekorativen fasadni nastavek

ki izhaja od obeh prednjih opornikov v valoviti liniji, se dvigne kratko navpično, lomi konkavno in zaključi na mestu, kjer je ponovno prekinjen z zidcem po kratkem valu v polkrogu. Dva pilastra delita čelo pod zidcem v tri vertikalna polja, v vsakem polju je vdolbina obdana preprosto štukaturo. Nad srednjo, večjo, vdolbino je dekorativno oblikovano okno. Nad gornjim zidcem pa je mala ovalna lina. Desno vodi v ladjo profiliran portal s konkavnima pazduhama. Okna v ladji in presbiteriju so visoka, pravokotna, le v presbiterijski zaključnici je okrogla lina. Zvonik delita 2 zidca v 3, proti vrhu vedno nižja nadstropja. Linice v spodnjih dveh nadstropjih so pravokotne in prirezane na ajdovo zrno. Zvonove line so večje. Vzhodne so pravokotne in predeljene s stebričem, enake so bile severne, le da jih je krasilo slepo krogovičje, zapadne so dvojne, šilasto-ločne, južne dvojne s po tremi loki in okrašene s slepim krogovičjem. Vse so prirezane na ajdovo zrno. Zunanjščina je zelo učinkovita in se uveljavlja v kombinaciji starih opornikov in baročne fasade. Oporniki so sestavljeni iz lepih peščenčastih kvadrov.

Notranjščina: ^KTla~~ta~~ je kamenit. Ladja ima 3 traveje, svodene s plitvimi kupolami, ki počivajo na podolžnicah in prečnih lokih, ki rastejo iz po dveh močnih polyslopov. Kor počiva na 2 slopih in 3 lokih. Slavolok je šilast in močno profiliran. Presbiterijev svod je lahno šilast, njegova rebra rastejo iz preprostih konsol. Prva traveja ima križen obok z okroglim sklopnikom s 3 zvezdami. 5/8 zaključek ima v komplicirano mrežno spleteno rebrovanje. Vsa cerkev je deloma ornamentalno, deloma figuralno poslikana od J. Brolla l. 1888. Levo vodi šilasti, na ajdovo zrno posneti portal iz presbiterija v zvonico-zakristijo s križnim, rebrastim obokom z rozeto v obliki zvezde v temenu.

Oprava: Glavni oltar: obdaja ga obhajilna miza s kovanimi vrati iz ca 1800. Na zidani pravokotni menzi stoji tabernakelj iz l. 1883. Predella se na krilih lomi v ospredje in ima v sredini bogat medaljon z napisom: AD MAJOREM DEI OMNIPOTENTIS GLORIAM EJUSQUE IN/ TEMERATAE MATRIS VIRGINIS MARIAE HONOREM: ALTA/ RE HOC R. NS. NOBILIS ET VENERABILIS VIR DNS CRI/ STOFORUSX WOLICH PROTONOTHARIUS APLICUS, ARCHI/ CONFRATERNITATIS MARIS DOLORASAE CILEA PRAEPO/ SITUS COMMISSARIUS : ET PROCHUS SAXENFELDENSIS/ FIERI FECIT ANNO DNI MDCLI. Ta napis potrjuje, da je oltar stal prvotno v Petrovčah. Predello krake angelske glavice, na lizenah pa stojita v malih vdolbinah kipa Blaža in Maksimiljana. Predella končuje v volutah z angelom, ki drži podstavk za steber. V nastavku je v srednji pravokotni vdolbini mlajša skupina Ane Samotretje. Na bogatih podstavkih stojita med 2 stebroma kipa Ane z Marijo in Elizabete z Jezusom, na krilnih konso- lah pa Joahimain Caharije. Nad bogatim ogredjem je drugi nastavek, ki je manjša replika prvega. V sredini je skupina Marijinega oznanjenja, med stebroma kipa Barbare in Katarine, na krilih Uršule in Marjete. V ogredju drugega nastavka je medaljon z napisom: ALTARE PRI VILEGIATUM FERIA TERTIA. Atiko sestavlja v sredini štirilistna odprtina s kipom Boga Očeta med oblaki, na straneh stebra in kipa Krištofa in Janeza Krstnika ter končno krili z volutama in angeloma. Nad atiko je podstavek in skrajšan ornamenta- len okras, ker je bil oltar prvotno višji. Ves oltar je bogato rezljan iz zelo dobro delo.

Stranska oltarja: Preprosta menza, ob nastavkovi vdolbini stebrovje, ki je v levem oltarju bolj razgibano, kot v desnem, zvonasta atika. Desni oltar ima kipe: Neže, Florijana, Jožefa, v atiki rokodelsko ~~delo~~ sliko Immacu- late. Levi ima kipe: Antona Puščavnika, Petra in Pavla, v atiki Boga Očeta. Obadva oltarja sta izdelek iz l. 1860. Lepe so rokokojske kanon- tablice.

Orglje in prižnica sta iz let 1830 in 1860 ter brez posebne vrednosti. Klopi v ladji so iz l. 1851, klopi v presbiteriju so učinkovito delo sredine 17. stol. So bogato ornamentirane z dekorativnimi pilastri, angelskimi glavicami in profilacijami. Zakristijska omara je iz 18. stol.

Oprema: Slika, o. pl., iz 2. pol 18. stol., ki ima spodaj napis: S: MARIA DE BONO CONSILIO.

Zvonik: Dva zvonova sta iz l. 1923, eden pa ima v ornamentalnem frizu zgoraj napis: IN HONOREM DEI BEATAE VIRGINIS MARIAE ET S : MARTINI EPI ET CONFESSORIS, v sredini reliefne MB, Olske gore in Križanja, spodaj pa napis: ANNO 1722 ME CONRADUS SCHNEIDER FUDIT ET ANNO 1723 ALEXANDER ABAS SITTICENSIS CONSEGRAVIT.

Podstrešje: Vsa cerkev kaže enotno gradnjo, le ladjini oboki so bili kasneje, v baročni dobi, vstavljeni.

Resume: Sedanja stavba je vsekakor iz sredine 15. stol. in je imela v ladji tabulant. Leta 1664. je dobila stranske oltarje, posvečena Neži in MB., katere je oskrbel župnik Jakob Schauss. V 2. četrtini 18. stol. je bila barokizirana z ladja in dekorativno izpopolnjeno pročelje. V sredini stoletja je bil iz Petrovč prinesen glavni oltar. Leta 1860. so zamenjali stara stranska oltarja in prižnico z novimi izdelki. Orglje izdelane l. 1830 -32 od Jerneja Billich iz Teharij, so bile l. 1887. prenovljene. Kasneje cerkev ni doživela nobenih sprememb več.

Okolica: Izpred cerkve je lep razgled po celjski kotlini.

Konservatorske opombe: Cerkev je v redu vzdrževana.

Ostalo:

Opombe: V listini iz dne 18. 12. 1610. potrjuje nadvojvoda Ferdinand 3 cerkvene dneve cerkvi sv. Ane, katero je ustanovil l. 1461. cesar Friderik III. Torej cerkev ni mogla nastati v začetku 16. ampak v 2. pol. 15. stol.

J. Curk: Celjska topografija, rkp. str. 49-51., (zapiski 1956).